

פרטיכל מס. א/2

מיטיבת ועדת החינוך

ביום שלישי, כ'ג חשוון תש"ט (15.10.49)

נוכחו חברי הועדה:

אסף עמי
גורי ישראל
דינבורג בן-ציון
הכרמלי אליהו
כהן רחל
נצר דבורה
פרסיץ שושנה, היו"ר
פנקס דוד צבי
ציזלינג אהרן
סמילנסקי יזהר
רזיאל-נאור אסתר

מוזמנים:

ד"ר בן-יהודה - מנהל מחלקת החינוך

נעדרים:

אלנית פייגה
אלמליח אברהם
גרינברג אורי צבי
לוונשטיין משה דוד

היו"ר : ש. פרסיץ.

בשנה שעברה עשינו עבודה מאומצת, קשה.

היו"ר ש. פרסיץ:

ונחמזת מאד. איני יודעת עד כמה הייתה

העבודה הזאת באמת לחובה, אולם למדנו משהו ואם למדנו משהו, הרי גם זה טוב, כי סוף כל סוף טירונים היינו בעבודה הסרלמנטרית. במושב הבא נשאל להקיף את עבודתנו, יוחר ממה שהצלחנו לעשות זאת בשנה שעברה. ע"י דיונינו בחוק חינוך חובה הינחנו עבודות בשטחים חשובים מאד, גם בשטח החינוך וביחוד בשטח התרבות. אם כי הובטח לנו, שלא ייעשה דבר בשטח התרבות עד שהדברים יובאו אלינו לבירור, כפי הנראה אי אפשר היה לחכות, והנה, קראנו בעתון שעומדים למנות את מועצת התרבות אשר תקיף את כל עניני העבודה בשטח התרבות ואנחנו כועדת התרבות בכנסת, איננו יודעים אמילו את המקידיה, טיב עבודתה ואומן עבודתה.

אני מצטערת בשמי ובשמכם שמר

שזר אינו אתנו כיום, שבעתים צר לנו שהוא אינו אתנו מפאת מחלה. אני חושבת שהידיעות על החלמתו הן נכונות ונשמח כולנו לראותו בחוכנו בימים הקרובים ביותר. אבל, גם במשך הזמן הזה שהוא נעדר מאתנו, הבטחתי לו במכתבי, כי נעשה את הכל כדי לשמור על כך שהעבודה תעשה בסדר ושהדבריה לא יופרעו ע"י כך שהוא אינו אתנו. מר שזר שולח לכם על-ידי, את ברכותיו ומבקש מכם סבלנות ובינה קולקטיבית לביצוע כל הדברים. הוא כותב לנו שד"ר בן-יהודה יהיה אתנו ויעזור לנו בכל עבודתנו.

אנחנו כולנו מעוניינים לשמוע עכשיו

מהו מבנה החינוך בשנת הש"י, פירוש הדבר, איך בוצע או איך החל ביצוע חוק חינוך חובה ומה בכלל נעשה בשדה החינוך בקשר עם ההרחבה, מה הם הקשיים, מה נעשה היום במחנות המעבר, מה נעשה היום בשיכונים העולים, וביחס לבעית המורים. אני מקווה שד"ר בן-יהודה יתן לנו את האינפורמציה הדרושה.

אנחנו מוכרחים לדאוג לכך שהחוק

כפי שנחקבל, יבוצע כדין, אולם הוא אינו יכול לעמוד לביצוע מבלי שתחמנה מועצת החינוך, ומועצת החינוך טרם נתמלטה. אנחנו מוכרחים לסדר כך שהדבר ייעשה ע"י הש"י. אני שמחה מאד שניתן למר שזר להפגש עם ד"ר בן-יהודה ועם מר אברך. באמצעותם יוכל מר שזר למסור את מחשבותיו בענין זה כדי לא לעכב את החלפת העבודה.

הפצתי שאנו נחליט לבקש את הממונים

על אגף החרבות **טימסון** לנו אינפורמציה מלאה על הנעשה בשטח החרבות.

ד.צ. דינבורג: אני מציע שבראשית כל ישיבה נקדיש

כמחצית השעה לשאלות. מי שעוקב אחרי

בעיות החינוך יודע כי ישנם דברים ועניינים הדרושים בירור, אין צורך לחכות עד שיגיעו אלינו, אפשר לבררם ע"י שאלות שיוגשו בתחילת כל ישיבה.

היו"ר ש. פרסיץ:

אני חושבת שההצעה היא מעשיה

ואין טעם להתנגד לה.

ד.צ. טנקס:

אני מבקש להעמיד לסדר הדיונים

שלנו, אם אפשר בישיבה הזאת,

ואם לאו בישיבה הבאה, הצעה על דבר הקמת ועד מנהל. הדבר הזה

הוחלט בוועדת החינוך בישיבה האחרונה, עד כמה שאני זוכר.

מסביב לזה היה דיון בססיה הקודמת ואם זכרוני אינו מטעה אותי, הוחלט

באחת הישיבות האחרונות של ועדת החינוך להעמיד את השאלה

הזאת לדיון בראשית הססיה הסניה.

הייתי מבקש מאח ד"ר בן-יהודה -

אם הוא יכול - לשלב בדבריו אינפורמציה על ההקצבות המוצעות

להנחן לרשויות המקומיות. בחקציב החינוך יש כמיליון ומאתיים

אלף לירות הקצבות לרשויות המקומיות. הייתי רוצה לדעת למי

איזה מפתח עומד הסכום הזה להתחלק. היה כדאי גם לקבל אינפורמציה

על פירוט הסכומים של חקציב החינוך.

הייתי מציע שנראה את ילדי ישראל

הנמצאים במחנות העולים כילדים אשר על משרד החינוך מוטל לתח

להם חינוך. היום המצב הוא כזה, שהם נמצאים מחוץ לכל טיפול

חינוכי סדיר. יש בערך 10 אלפים או 15 אלף ילדים בגיל בתי-

הספר, ואני יודע כי אין טיפול חינוכי סדיר בילדים אלה. שמעתי

שמר נחום לוין, מטעם משרד התרבות, מקנה להם הרצאות תרבותיות.

איני מוצא כל סיפוק בזה.

ד.צ. דינבורג:

הייתי רוצה שמר בן-יהודה יגע

בהרצאתו גם בבעית הבנינים לבתי-

הספר. הייתי רוצה שיגע גם בענין הסטטוס של הסמינרים ובתי-המדרש

למורים, כי שמעתי שהסמינרים יצטרכו להחלכל על שכר לימוד ומחלקת

החינוך חתן רק תוספת.

ד. כהן:

מתוך עבודתי הסוציאלית אני

נתקלם בקשיים של מוסדות סגורים

לילדים ששם לומדים ילדים מכל הארץ. הבעיה היא כי ישנן רשויות מקומיות קטנות הטוענות שאין באפשרותן לתת את החינוך חינם. הייתי רוצה לדעת איך מסדירים את העניינים האלה ואיך חושבים לעשות זאת.

י. סמילנסקי:

ראיתי לשאול ביחס למצב המורים.

אני מתאר לעצמי שיש מחחק בין הצורך

במורים ובין מספר המורים שיטנם. מה עושים כדי להבטיח שבשנה הבאה יהיו מורים ושהמורים יהיו ראויים לתפקידם. ראיתי כמה חופעות בלתי משמחות בטוח זה.

ה"ר בן-יהודה:

אני מודה לכם בעד העזרה שהגשמתם לי

בהכנת הדברים ע"י השאלות, כי הרבה

יותר טוב לגשת להוצאת הדברים ולדעת שאני מקיף את הדברים המעניינים את השומעים ולא דברים המעניינים אותי.

אני רוצה לפתוח את דברי בד"ש שניה

משר החינוך. אני בא כעת מסגישה אתו ושמת י להודיעכם כי מצבו הולך וטוב. יש תקווה שבמשך 10 ימים או שבועיים, יוכל לעזור את בית-החולים. הוא בקשני למסור לכם ד"ש בשמו; הוא יעמוד בקשר ויקבל את כל האינפורמציה הדרושה. אנחנו נאחל לו הבראה ואמסור לו את הדבר בשם הועדה.

אגש לשאלות באותו הסדר שרשמתי לי

כפי ששאלתם אותי. הדבר המעניין ביותר הוא עניין ביצוע חוק חינוך חובה. מר פנקס כבר אמר בדבריו, וראיתי מתוך הסכמת החברים האחרים, שהכל מבינים את המצב. חוק חינוך חובה נכתב ונתקבל בתפוזן במשך הימים האחרונים של המושב, והנה, אנו נתקלם פה ושם בדברים הקושרים את יהינו לביצוע החוק. ישנו למשל, קוריוז אחד שהיועץ המשפטי העמיד או חנו עליו. ישנו סעיף

האומר כי אין כל סמכות של שר יכולה להיות מבוצעת מבלי להוועץ במועצת החינוך, בין הסמכויות הכתובות בחוק הזה, ישנה גם הסמכות למנות מועצת חינוך, יוצא, שגם כדי למנות מועצת חינוך - אסור לשר לעשות זאת מבלי להוועץ במועצת החינוך. זהו כמובן קוטי פורמלי מסובך, אבל נניח שאנחנו נחגבר עליו.

העיכוב בעיקרו, בא בגלל מחלתו של השח.

השר עצמו נתן הוראות לפרסם צוים מבלי אי שורה של מועצת החינוך - צוים שלא תהיה להם התנגדות כמובן, כמו למשל הצו להתחיל בהרשמה - אבל שר המשפטים התנגד לזה ואמר שלא יהיה לזה כל חוקף חוקי. שר החינוך אמר שבכל זאת הוא מבקש לבצע את הצוים על אף ההתנגדות והוא מקבל על אחריותו להוסיע בפני הכנסת. אבל, צריך לדעת שכל הפרוצדורה הזאת גזלה זמן וגרמה לכך שהדבר נדחה עד היום. ענין המועצה גרם להפרעה בפרסום הצוים הראשונים שצריך היה לעשותם בענין ביצוע חוק החינוך חובה.

ישנו עוד גורם טכני המפריע את

ביצוע החוק. כדי לפרסם צו של הרשמה, צריך שתהיה לנו רשימה מדויקת מי יבצע את ההרשמה, כלומר, הרשויות המקומיות. בזמן שדנו על כך, חשבנו שיהיו אלו מקומות אשר שם לא יהיה ועד או רשות מקומית ואנו נוכל לסדר זאת על ידי מינוי. מתברר כי מספרם של המקומות האלה עובר את המאה ואולי גם את המאתיים. אנחנו מכינים עכשיו יחד עם משרד הפנים רשימת מקומות ורשויות מקומיות. בענין זה נתקלנו בקשיים שונים, למשל, משרד הפנים העמיד אותנו על הצורך שלכל בית-ספר יהיה שם. פנינו בענין זה לכל המקומות שיש להם בחי-ספר.

משרד החינוך הקים כבר משרד משפטי

על-ידו; יש לו יועץ משפטי המכין את כל הצוים והפרסומים, כך שאם המועצה תקום - נוכל לגשת לאישור הצוים.

בינתיים, ביום יד' באלול, נפתחו

כל בתי-הספר. למי הממקד שנעשה, ישנם כיום כ-140 אלף ילדים בבתי-הספר העממיים, עוד כ-30 אלף ילדים בגני-ילדים, מלבד נערים בבתי-ספר היכוניים, מקצועיים, ובבתי-ספר של ערב. בראש הדש השון היה ממקד בכל בתי-הספר ואנו מקבלים עכשיו את גליונות הטמות, לטי זה נסכט ונדע בדיוק כמה ילדים היו בראש הדש השון בכל בתי-הספר בארץ. כל המספרים שמטרחי הם רק ביחס לבתי-הספר היהודיים.

כפי שאמרחי, כל בתי-הספר נפתחו ביום

קבוע, מלבד מקרים בודדים אשר ביחס אליהם היו מחלקות והעיונים היו כידוע לכם מלאים בהן. המחלקות היו בעיקר בהגדרת הזרם שעליהם טיך בתי-הספר או בצורך לחלק בתי-ספר בין הזרמים. לשמחתנו, מחלקות אלה היו מעוזה והתרכזו ביחוד ב-3 - 4 מקומות, בשתי שכונות בראשון-לציון, בכפר יעזור, בכפר סכיה. היו מחלקות גם במקומות ותיקים כמו: בתי-הספר הקיים בראשון-לציון ובית הספר הקיים ברעננה. שר החינוך הודיע לכנסת כי הוא ימסור כל ויכוח בין זרמים בענין פתיחת בתי-ספר לשופטים אשר יחוו את דעתם בפני השר. נממנו שלושה שופטים, שני שופטים לא הומעלו כלל, לא בחיפה ולא בירושלים, הומעל רק השומט בתל-אביב שאליו הובאו תנינים של בתי-הספר בראשון לציון ושל יעזור. הוא ססק לסדר במקומות האלה רשימה חדשה ולפיה לבצע את הדברים. ההרשמה בוצעה עם פתיחת בתי-הספר לאחר התגים, בשיכון המזרחי ב"שיבת-ציון" ובכפר יעזור. בשיכון "המזרחי" הוכשחה ההרשמה כי בתי-הספר יעבור כולו לזרם לעובדים. שם המחלוקת היחה בין זרם העובדים ובין זרם הכללי. ב"שיבת-ציון" ההרשמה הוכיחה כי בתי-הספר אף יעבור לזרם העובדים, שם היחה מחלוקת בין זרם העובדים ל"מזרחי". ביעזור היחה מחלוקת בין הזרם הכללי ובין זרם העובדים. החב הצביע בעד זרם העובדים, אך חלק ביקש להשאר בזרם הכללי. השר הוציא מסקנה לפחות שני בתי-ספר, אחד מזרם העובדים ואחד מזרם הכללי. בזה נסתימו המריבות בשלושת המקומות האלה.

בסכיה ההרשמה לא בוצעה עדיין, כי היא לא היתה ברשימת העניינים שהובאו בפני השופט. המריבה בסכיה היא בין זרם העובדים לזרם הכללי.

עם פתיחת בתי-הספר לשנת תש"י עברו כל בתי-הספר היסודיים בישראל לידי הרשויות המקומיות וחוסלה פרטה כל בתי-הספר בידי משרד החינוך ומחלקת החינוך, מלבד בתי-הספר לילדי העולים והכפרים הנטושים. הכוונה היא בעיקר לכל בתי החינוך של זרם העובדים שהיו במצב של בלתי מוכרים על-ידי עיריות ידועות יעברו לעיריות. כל בתי-הספר בירושלים, בצפת ובטבריה עברו לעיריות וזוהי לדעתי עובדה שיש לקבל אותה בשמחה ובהערכה. העיר ירושלים אשר במשך שנים היתה סמוכה בחינוך על שולחן המדינה והציבור, עכשיו קבלה את החינוך לרשותה והגדילה את הקציבה לחינוך פי כמה וכמה. עיריית ירושלים הקציבה השנה לחינוך סכום למעלה ממאה אלף ל"י, מה שלא היה עה עכשיו אפילו בפרוטה אחת. כך גם בצפת ובטבריה. בזה הושג כל הישגים בישראל למעמד אחד מבחינת החזקת בתי-הספר. אם יבוא פעם שינוי ובתי-הספר יעברו כולם לרשות המדינה, שלושת המקומות האלה לא יהיו שונים ממקומות אחרים.

לעומת זאת, יש כחט לא קטן בעניין זה שמר סנקס דיבר עליו - עניין המחנות. עד הנה לא היה חינוכם של ילדי המחנות בידי משרד החינוך. לא אוכל להגיד בדיוק כיצד התפתח הדבר. בשנה שעברה, כאשר התחלנו לפתוח בתי-ספר בכפרים נטושים, הצורך היה רב כל-כך, עד כי שמחנו שהם מאמצים לנו להתפנות לעניינים אחרים. מהצד השני ראתה הסוכנות את המחנה כהמשך הגלות, עלייתו של אדם לארץ-ישראל היא מיום עזבו את המחנה, על כן הם קבלו את עניין המחנות. הזמן שהאנשים היו במחנות לא היה רב, לכן לא היחה זו גם בעיה גדולה. י י י בינתיים, המצב נשחנה, זמן שהותם של העולים במחנות הולך ורב וישנם עולים הנמצאים במחנות כ-6 = 7 חודשים. ישנה עוד עובדה שיש לציין: באי המחנות עה עכשיו היו עניינים בילדים, באופן שלא היחה פרובלימה כל-כך גדו לה;

היתה בעיקר פרובלימה של ילדי גנים, לא היתה פרובלימה כל כך גדולה ביחס לילדי בתי-ספר. באי המחנות עכשיו, עשירים בילדים והפרובלימה הולכת וגדלה מיום ליום. נודע לנו כי הילדים במחנות מקבלים איזה טיפול שהוא, יותר טיפול של מועדונים מאשר של בתי-ספר, והדבר מבחינה חינוכית אינו מסודר. המחלקה מוכנה לטפל בחינוכם של ילדי המחנות, גם בפגישות האחרונות שלי עם השר, הבאתי לפניו את הטאלה והוא אישר זאת שהחינוך במחנות יעבור לידי אגף החינוך של מחלקת החינוך, כמו בשאר בתי הספר. בימים הקרובים ביוזם נטב עם ב"כ הסוכנות ונתחיל לפתוח בתי-ספר לילדי העולים גם במחנות. אנחנו מקוים שבמשך זמן קצר יעבור החינוך גם במחנות לידי אגף החינוך, באופן שהילדים יקבלו חינוך טוב, או **הע**, אבל כפי שמקבלים כל ילדי העולים בכפרים הנטושים. מובן, שאם אנחנו נבצע את מפעל החינוך גם במחנות, תיעשה גם שם הרשמה כנהוג ונפתח בתי-ספר כמו בכל מקום ומקום, לפי אותם הכללים ולפי אותם דרכי ביצוע שאנו מבצעים בכל בתי-הספר בארץ של ילדי העולים.

אני רוצה להביא לפניכם קושי אחד

שהחינוך עומד בפניו. אנחנו מתלבטים עכשיו בפרובלימה מיוחדת במינה אשר בענינה נכנסנו למחלוקת גדולה עם הסתדרות המורים. מערכת המורים העובדים בחוץ בתי-הספר היסודיים מתקרבת למספר של שבעה אלפים איש בארץ. ישנו מספר עצום של מורים, בעיקר מורת העובדות רק עבודה חלקית ואינן עובדות עבודה שלמה. הורתו של המנהג הזה היתה לא מתוך רצון רב ומתוך חיוב, כי אם מתוך שלילה. הדבר התחיל לצאת למועל לפני כ-12 שנה כאשר ההיצע היה גדול מהביקוש והיה חוסר עבודה בארץ. אז הוחלט שלמרות **אין חסות** לתבוע יותר מאשר 24 שעות עבודה, כלומר, $\frac{4}{5}$ של משרה, וע"י כך מונה מקום למורים רבים אחרים. הסתדרות המורים מחתה אז נגד זה, היא נלחמה קשות אבל נכנעה והדבר יצא למועל. בינתיים בא ענין חוספת היוקר אשר משתלמת בכל הארץ לא לפי מספר השעות שהמורה עובד כי אם מינימום של משכורת; כל אדם שמקבל 10 ל"י 12 ל"י משכורת - מקבל חוספת יוקר מלאה. המורות האלה מקבלות 80% מהמשכורת

היסודית הרגילה, אבל בחוסטת היוקר הן מקבלות את כל החוסטת. בינתיים, גדלה חוסטת היוקר ואצל מורה כזאת חוסטת היוקר גדולה מהמסכורת היסודית, באופן כזה שהמורות החלקיות מקבלות כמעט מסכורת מלאה ועובדות רק 80% ממספר שעותיהן. הדבר התחיל להיות בולט בשתי השנים האחרונות וועד המנהל, לפי תביעה ב"כ הסתדרות המורים קבל החלטה להחזיר למורה את ההרה ולתת לה מטרה שלמה. אני בעצמי הקדשתי לדבר זה מרץ רב, כי ראיתי את העוול שנעשה למורות לפני שנים, כדבר בלתי צודק. ז לפני ה-1 ביולי, נשלחו מכתבים לכל המורים החלקיים בארץ והודיעו להם כי בשנה הבאה יציעו להם מטרות שלמות, כלומר, לא היתה החלטה של הורדת המסכורת כי אם הצעה למטרה שלמה. המכתבים נשלחו לפי הוראות ב"כ הסתדרות המורים לכל המורים בארץ. אולם בינתיים הל שינוי בעמדתו של מרכז הסתדרות המורים. מרכז הסתדרות המורים, כנראה על פי לחץ של המורות - הן בדבר והחליט לא לבצע את ההחלטה. הוא שלח הוראות לכל מנהלי בתי-הספר לא למסור את המכתבים למורים החלקיים ולא לבצע את ההחלטה. מאז אנו נמצאים בויכוח חריף עם הסתדרות המורים.

אילו כל המורים החלקיים היו מקבלים מטרות שלמות היינו מרויחים 200 מטרות בארץ. כבר היום מסרים בארץ מורים רבים ובבתי-ספר רבים ישנו הפרש בין מספר השעות האפקטיביים ומספר השעות המגיע להם, לרעת הילדים. ביחוד, סובל מכך זרם העובדים אשר אצלו היתה התרחבות גדולה בשנה הקשיים הזאת, אבל/גם בשאר בתי-הספר. אילו היה מבצעים את העברת המורים החלקיים למטרות שלמות, היינו מקבלים 200 מטרות, כי מספר המורים החלקיים בארץ הגיע בסוף שנת חש"ט למעלה מ-700. אני חושב שכעת יש כבר כ-900 מורים חלקיים. הסתדרות המורים מנמקת את תביעתה בזה, שהיא אומרת כי המורה צריכה להסכים לכך; אם המורה החלקית תסכים לכך - אינן לה החנגדות, אבל המורה אינה מסכימה ואינן יכולת להכריח אותה. אם ישאר המצב כפי שהוא והמורים יעברו-במטרות חלקיות, זה יגרום לבזבוז רב של כספים. בסוף שנת חש"ט היה בזבוז בחוסטת יוקר של 60 אלף ל"י, אני חושב שהשנה נעמוד במני בזבוז של 70 - 75 אלף ל"י.

ישנו עוד קושי נוסף. מטפח השעות של מורה בכיתות א' ב' הוא 24. מורה העובדת 30 שעות צריכה לעבוד בכיתה א' ב' ולהוסיף 6 שעות לכיתות אחרות. לדעתי הדבר הזה אפשרי, כי בכיתות גבוהות אין מורה שלם לכל כיתה. גם הטענה של מייב המורה אינה טענה, כי המורים שאנו מכניסים עכשיו לבתי-הספר מייבם אינו מעולה. לכן, מורה מנוסה חלמדת בכיתות א' ב', אם היא חתן 6 שעות לכיתות ה' ו-ו', יהיה זה יותר טוב מאשר להכניס מורה בלתי מוכשר.

במגישה האחרונה עם הסתדרות המורים הציע אחד מבאי כחנר שהמורות החדשות לפחות תהיינה מוכרות לקבל עבודה של מטרה שלמה, או לקבל חוספת יוקר חלקית. המרכזה אף זאת לא קבל.

איני יודע אם נהיה מוכנים עכשיו לעמוד בחוקף על דרישתנו ולהביא לידי שביחת מורים בכל הארץ, כי מאיימים בכך. אני מוצא שהענין הזה מאד בלתי צודק, אבל איני יודע אם בשכבו נוכל להיות תקיפים לעמוד על דרישתנו. השר בעצמו כתב/ממטחו אגרת בכתב יד להסתדרות המורים וביקש מהם לשים לב למצב הנוכחי. אך הם עומדים בכל חוקף על דעתם לא להכניס כל שינוי בענין זה.

התעוררה אצלי מחשבה, אולי כדאי להעביר חוק בכנסת המחייב מורה לעבוד במטרה שלמה, מלבד מקרים יוצאים מן הכלל. אילו היה חוק כזה, היינו יכולים לבצע את הדבר. הטענה של הסתדרות המורים היא, שאם יאלצו מורה לעבוד 30 שנה זה יגרום לכך שמורות רבות התפטרנה. איני מאמין בכך, כי בדרך כלל המורות עובדות לא לשם הכנסה, כי אם כדי להיות עצמאיות.

אני מחפלא על האינחורמציה שקיבל מר דינבורג, אני שומע זאת בפעם הראשונה. אני מקבל יום יום ההילות ותשבחות על כך שהעברנו את כל הסמינרים בארץ לסטמוס של סמינרים מוחזקים. הזרדנו בכל מקום את שכר הלימוד עד למחציתו.

בשנה שעברה היה שכר הלימוד בסמינרים, מבלבד ירושלים, 70-75 לירות; השנה הודענו כי שכר הלימוד יהיה 40 לירות, בירושלים 30 לירות. אפי מקנה שבהמשך הזמן נוריד גם מהסכום הזה.

ביחס להכשרת מורים, המצב אינו קל וזיחכן שנעמוד בקרוב בפני קושי גדול. כרגע אין עוד המצב קריטי. פתחנו קורסים מרוכזים של חמישה חדשים בכל הסמינרים בארץ למורים ולגננות. בקורסים האלה לומדים כ-300 איש ובהם מתקבלים רק בוגרי בי"ס תיכוניים, זהו בלי כל ספק הורדת הרמה של המורים, כי ייכנסו להוראה מורים שיט להם השכלה תיכונית וכמעט תיכונית אשר יקבלו הכשרה טדגוגית של חמשה חדשים בלבד. אף ההכשרה המעשית היא מצומצמת. בוגרי הקורסים המרוכזים לא יקבלו תעודת מורה, הם יקבלו זכות עבודה בבי"ס עם חובה למלא השתלמות נוספת כאשר ירחיב המצב. הסמינרים הקיימים ממשיכים את קיומם. עף אף הקורסים המרוכזים נרשמו תלמידים רבים לקורסים הרגילים.

ההמרה העיקרית ביחס להכשרת מורים היא מצד הצבא, כך שרוב הלומדים בסמינרים הן בחירות. המחלקות בסמינרים אינן מלאות והיינו יכולים לקבל הרבה יותר תלמידים אילו הצבא היה עוזר לנו, אין גם להאשים את הצבא על כך. לפי שעה יש לנו חשש למחסור במורים בשני סקטורים: א) בזרם העובדים; ב) בסקטור הגננות. בסקטור זה אנו עומדים בפני מצב המחריד אוחנו. בעוד שלמורים יש עוד תחליף - אפשר להכניס להוראה סתם אדם בעל השכלה - גננת בלי הכשרה מקצועית לא תוכל לעשות דבר. מקצוע הגננות מתרחב מיום ליום כי התביעה לגננות **הולכת וגדלה**.

אנו עומדים בפני קושי להגשמת חוק חינוך חובה לגיל חמש, ברזשיה השי"א, כי זה יגדיל כבת אחת גם מספר הגננות הדרושות. לקורסיה המרוכזים של גננות נרשמו פחות מאשר לקורסיה למורים, באופן ששאלת הגננות מאיימת עלינו מכל אד ועלינו לפתס עצה. המצב ביחס לגננות הוא טוב בקה שיט לנו עוד שנה. במשך השנה נעשה את כל האפשרי כדי למשוך כוחות של בחורות מעירות לגנים.

אני עובר לענין הבנינים.

בין המוטב הראשון והשני של הכנסת, נעסה בסטח זה דבר בדול מאד; הממשלה הקציבה מיליון ל"י עבור הלואות לבנינים לבהי-ספר. יסנה אפילו תקוה לקבל עוד איזה סכום שהוא. אנחנו חילקנו את מיליון הל"י בחפזון רב, כי נדרשנו לעטות זאת במהירות רבה. סכום אחד מהמיליון הזה שורייך עוד לפני שהובא לפנינו - זהו סכום בערך של 400 אלף ל"י שהובטח ע"י האוצר לעיריית תל-אביב, לחיפה ולנתניה. הסכומים האלה ניתנים כהלוואה למקומות לסט הקמת בנינים. דאגנו לכך שלא יהיה בזה כל קיפוח בין הזרמים. הודענו על כך גם למפקחים הראסיים.

בכפרים הנטוטיים, סאלת הבנינים

המורה עד מאד. קבלנו גם משלחת, בעיקר מארגון המוסכיים שהוא הסולט העיקרי בכפרים הנטוטיים, ונתבענו להרים צעקה בענין בנינים לבתי ספר בכפרים הנטוטיים. אנו מכינים בענין זה הצעה תקציבית ונבוא בחביצה לאוצר. עד עכשיו היתה הסוכנות דואגת לבנינים לבתי-ספר בכפרים הנטוטיים, הסנה קבלנו על עצמנו לדאוג לכך, וקבלנו איזה סכום קטן לריהוט ומכסיריט עבור בתי ספר אלה. עכשיו, מוקמים כבר ישוביים של עוליים בכפרים לא נטוטיים וגם כעת, הודיעה הסוכנות כי היא לא תדאג עבור הבנינים לבתי הספר. "עמידר" אשר היא המבצעת את הקמת הבנינים בישוביים החדשים, באה אלינו בהצעה שאנו נכתוב אתה חרזה על צריפיים לבתי ספר, בעוד שלנו אין אף פרוטה ותקציב למטרה זאת. חברה "עמידר" טוענת שהיא חברה מסחרית ואין לה כל יכולת לתת חרומות של בנינים עבור בתי ספר. הסוכנות אומרת שהיא לא התחייבה להקים מוסדות צבוריים, היא התחייבה רק על היחידה של המשפחה המתישבת. גם בענין זה אנו עומדים במשא-ומתן. אם נצטרך לקבל על עצמנו את הדאגה גם לשכר דירה וריהוט של בתי הספר, תקציבנו לחינוך העוליים יסתיים בצמצע השנה. מצב הבנינים של בתי הספר בכפרים אלה אינו מזהיר, הוא רע מאד, אפילו במקומות הקרובים לנו, אפילו ביפרו. איני רואה כל אפשרות לחקן משהו באופן רדיקלי בענין זה במספרים גדולים. אפשר לעבד הצעה, דבר זה אינו קשה. אנו יכולים לעבד את ההצעה במשך כמה שבועות של עבודה, אבל זה יכול להגיע למליונים ל"י.

לפי שעה צריך לאיין גם נקודות אור.

בכל בתי הספר של ילדי העולים לומדים ומתקדמים ובזה יש נחת. אנו פחדנו ללסון העברית! עלי לאיין כי פרובלימה זו נמסה מן מאליה. אין כל פרובלימה של ענין הלסון, אם מפני שילדי העולים קבלו משהו במחנות, אם מפני שילדי החימניט! או הבולגרים אשר קבלו גם הכשרה ביתית פחות או יותר טובה, אם מפני האימון במה סעטינו בארץ במסך 60 - 70 השנים האחרונות. האתמוספירה של העברית בבתי הספר היא עצומה.

גם בסטחים אחרים אנו מתקדמים.

הסנה אנו נביא גם את הפיקוח החקלאי לבתי הספר וכבר נעסיה כל הצעדים. אנו עומדים עוד במו"מ בענין הפיקוח הרפואי בכפרים אלה. ברוב הכפרים אין עוד פיקוח רפואי על בתי הספר. עד עכסיו "הדסה" עסקה בכל הפיקוח הרפואי מבלי לקבל כל תמיכה מצדנו. בבתי-הספר של זרם העובדים היחה עושה זאת "קופת-חולים". עכסיו נוצר מצב טיסנס בתי ספר אשר אין להם בעליה לפיקוח רפואי.

סאלחו של מר יזהר כללה סני דברים

סוחריר. מכיון סאנו מגדילים את כמות המורים בממדים גדולים עד מאד, ע"י כך יורדת איכות המורים. לסמור על סני הדברים גם יחד אין לנו כל חקוה בזמן הקרוב. יס צורך להגיד כי לא קלה היחה המלחמה עם מנהלי הסמינרים והמפקחים הראסיים שיקבלו לקורסיה המרכזיים רק הבוגרי בתי-הספר החיכוניים. אבל, כאשר באתי לחתום על נירות ותעודות, הייתי צריך לעסות גם ויהורים. איפות המורים יורדת, אך אני מעדיף לוותר פה וסם על האיכות כדי להסיג מוריה. יסנס זרמיה אשר סם האיכות נסמרת יותר ויסנס זרמיה סאיכות המורים סלה יורדת. "המזרחי" ססבל מאד מחוסר מורים ומפני זה איפות יורדת. איסרתי גם מורים מבחורי היסיובות, אבל רק ללימודי קודס. איני רואה כל חיקון למצב; אם קבלנו עלינו קיבוץ גלויות, אנו מוכרחים לקבלו עם כל החסרונות סבו.

ענין סעיפי התקציב, אנו מסיימים
 אותם בימים אלה. אתם דוברים כי התקציב אוסר רק בימים האחרונים
 של המוטב. הוא אוסר מאפריל חס"ט עד אפריל חס"י. מאפריל חס"ט
 אינו טעון עיבוד מצדנו, כי לנו היה תקציב לכל ס:ח חס"ט. המחצית
 של שנת חס"י הובעה מאתנו תקציב לכל שנת חס"י. אנו קבלנו במוטב
 האחרון של הפנסה, הבטחה שאנו יכולים להביא בחשבון עוד 200 אלף ל"י
 וסר האוצר עומד על דבריו. דבר זה דורס מאתנו עיבוד מחדש של
 התקציב שאנו הגסנו לקראת חס"י. שאר הסעיף של 1.200.000 ל"י
 שצריך להתחלק בין המקומות. עד עכשיו היה ועד המורים נוהג למנות
 ועדה מיוחדת אשר היתה מחלקת את הסכום בין המקומות. הצעתי לעשות
 זאת גם השנה. אני חושב שבדרך כלל אין צורך להכניס סינויים
 גדולים, יש רק ערעורים פה ושם. אני מציע למנות ועדת הקצבה
 אשר תביא בחשבון את כל הערעורים שהוגשו לנו. הסר קיבל את הצעתי,
 הוא עוד לא החליט אם זה יהיה בקטר עם מועצת החינוך או בלי קטר
 עם מועצת החינוך. זה נסאד עוד הלוי ועומד.

בענין מוסדות סגורים, מונתה ועדה
 מיוחדת מסוחפת למסדרים אחרים: מסרד החינוך, הסעד, הבריאות ואולי
 עוד מסרד אחד. ועדה זו תפקח על כל המוסדות הסגורים. זוהי ועדה
 של מומחים אשר תקדיט לכך את מיטב זמנה. בינתיים, היתה ועדת
 חקירה לענין "דיסקין". הועדה הזאת גמרה את עבודתה ומסרה דו"ח
 לראש הממשלה. מסקנות הועדה הזאת נוגעות להרבה מוסדות סגורים.
 אחת הבעיות הקשות אשר נחקלנו בה בקטר עם המוסדות הסגורים - זהו
 ענין סכר הלימוד. ברמת גן למשל, ישנו בית-יחומים, ועומדת הבעיה
 מי יסלכ את סכר לימודם. בארץ עקרונם אנו אומרים כי הילד הוא
 חוטב המקור כמו האיט המבוגר. אולם, הסאלה במקומה עומדת: האם
 באמת אפשר לחייב את המקום לזה לילדים אלה חינוך מלא ואיט לא יסלם
 את חמורתו, בעוד שהילדים אינם ילידי המקום. אנו מתארים לעצמנו
 כאשר ירצו לפיזה מוסד סגור, תהיה העירייה רשאית לסרב לתת את
 הרסיון לכך, אלא אם כן יבטיחו את ענין הלימוד. כיום, קיימים
 מוסדות סגורים במקומות רבנים וקיימת בעיה מי יסא בעול החינוך.

היו"ר ט. פרסיץ: אני חפצה להודות לד"ר בן-יהודה
בסמכ ובסמי על האינפורמציה שמסר
לנו. הרצאתו עוררה ותעורר סאלות ובירורים נוספים. אני
חפצה כי לפני סנתפזר נקבע יום קבוע ליטיבות.

בינתיים נקבע כי יטיבת הועדה

תחקיים בכל יום רביעי מטעה 8 בבקר עד 11.30 לפנ"הצ.

י. גורי: יסנו דבר אחד אסר לדעתי אינו סובל
דיחוי - זהו ענין הבנינים עבור
בחי הספר סל יסובי העולים. אני מציע: (1) לגייס הלואה ניכרת
למסך מספר סניכ, על מנת להטקיע את הכספים האלה בבנינים עבור
בחי ספר ליסובי העולים. מסרד החינוך יתן ערבויות לרסויות
המקומיות או לגופים אחרים ססכר הדירה סמור לתקופת ההלואה ללא
פל סייגים; (2) להעביר החלטה בממסלה סההלואות הניתנות לרסויות
המקומיות באמצעות מסרד העבודה תינתינה גם ליסובים אסר לא
נחאסרו עדיין באופן רסמי כרסויות מוניציפליות; (3) להחליט
כי סכונ מסוים מתקציב החינוך יהיה קודט ליסובים הללו, סבמסך
מספר סנים הם ייעזרו גם ע"י הקצבות ולא רק ע"י הלואות.

ד.צ. פנקס: אני מבקס כי מנהל אגף החינוך יודע
לנו באיזה תאריך יעבור החינוך
במחנות העולים לאגף החינוך.

ד"ר בן-יהודה: זהו ענין סל ימיכ, אס לא נחקל
בקסיים מיוחדים.

ד.צ. פנקס: אני מציע סנמהר ככל האפסר בהרכב
מועצת החינוך.

ב.צ. דינבורג: בקטר לבנינים, אני רוצה להקסיף כי
יש לדאוג גם למגרטים סביב הבנינים
עבור בחי הספר. יש לדאוג לפך סבחי הספר ביסובי העולים יהיו

ב.צ. דינהורג:

הבנינים המרכזיים ויתנו את הדמות לכל מקום.

אחת הבעיות החמורות ביותר היא

הכשרת מורים לסמינריונים. אני מציע שמסרד החינוך ידאג גם לכך. אני מציע, כשמחלקת החינוך תנאל את תופסת הפסת וחופסת הקיץ להכשרת מורים.

בענין הרפואה, אני מציע לסדר קורסים

לרופאים על דרכי הרפואה בבתי הספר ולהכניס תיכף את הרופאים העולים לעבודה בבתי הספר.

א. ציף לינג: אני מבקט מאת מסרד החינוך טאנו

נקבל באופן קבוע וסיטתי את הפרסומים

ואת הדוח"יכ הכלליים מעובדים בתוך מסרדס בקטר עכ החינוך.

אני מבקט את ההצעה המעובדת והמפורטת

סל התקציב. אני מבקט לקבל את היסודות להכנת התקציב הזה. אני רוצה לדעת, למטל, את ענין האחודים סל ההסתתפות גרטויות החינוך המקומיות, את גודל הכיתות בכפרים, טאלת כיתות ההמטך בכפרים וכו'.

לא טמעתי על ענין בתי הספר הערביים.

הבאה

אני מבקט טנקבל ביטיבה הו אינפורמציה בענין זה.

אני מבקט לקבל ממחלקת החינוך, בזמן

הקרוב, הצעה על ביטול אותכ חוקי המנדט הקיימים טלדעת מחלקת החינוך אפטר לבטל אותכ ואריך לבטל אותכ מיד.

י. גורי: דציתי לטאול ולברר בענין ועדת

ההקצבות.

יו"ר ט. פרסיץ: בתחילת היטיבה הבאה נביא את

הצעותינו בענין זה.